

Fyll i avdelningsnamn
Anna Nävermo
Tfn 072-147 28 15
E-post anna.navermo@regionuppsala.se

Utbildningsdepartementet
U2025/02279

Svar på remiss av betänkandet En förbättrad elevhälsa (SOU 2025:113)

Sammanfattning

Region Uppsala ställer sig i huvudsak positiv till betänkandets inriktning att stärka elevhälsans roll i skolan. Regionen ser särskilt positivt på ambitionen att främja tidiga insatser och förbättrad samverkan kring barn och ungas psykiska hälsa.

Samtidigt vill Region Uppsala framföra ett antal synpunkter, särskilt avseende ansvarsfördelning, likvärdighet, elevhälsans medicinska uppdrag samt förutsättningar för genomförande. Regionen bedömer att dessa delar behöver förtydligas för att få avsedd effekt.

Utvidgat uppdrag för elevhälsan

Region Uppsala stödjer förslaget att elevhälsans uppdrag breddas. Barn och unga befinner sig i stor utsträckning i skolan och elevhälsan har därmed goda förutsättningar att arbeta förebyggande och hälsofrämjande. Ett utvidgat uppdrag, med ökat fokus på psykisk hälsa, bedöms kunna bidra till förbättrade förutsättningar för tidiga insatser och stärkt stöd till elever.

Utökade hälsobesök

Region Uppsala ser positivt på förslaget om ett ökat antal hälsobesök.

Regionen vill i detta sammanhang lyfta vikten av att vissa medicinska kontroller, såsom uppföljning av puls och blodtryck vid behandling med adhd-läkemedel samt vikt- och längdkontroller för de barn och unga som är en del av obesitasbehandling, tillväxtavvikelse eller andra diagnoser utförs av elevhälsan. Detta kan underlätta för barn och familjer, minska behovet av resor till hälso- och sjukvården samt bidra till ökad tillgänglighet och följsamhet i behandlingen.

Regionkontoret

Storgatan 27 | Box 602 | 751 25 Uppsala | tfn vx 018-611 00 00 | fax 018-611 60 10 | org nr 232100-0024
www.regionuppsala.se

Region Uppsala önskar även att frågor om vaccinationer och eventuellt vaccinationsmotstånd i ökad utsträckning integreras i hälsobesök och hälsosamtal. Det är viktigt att elever som av olika skäl inte följer vaccinationsprogrammet följs upp och erbjuds individuellt anpassat stöd.

Likvärdighet

Region Uppsala vill särskilt betona vikten av att säkerställa likvärdig tillgång till elevhälsa, inklusive barnvaccinationsprogrammet. Det är angeläget att förslagen inte leder till skillnader i tillgänglighet eller kvalitet mellan skolor med olika huvudmän.

Region Uppsala stödjer i stort sett de förslag som syftar till att stärka likvärdigheten i elevhälsan i hela landet. Samtidigt bedömer regionen att lagstiftningen i första hand bör ange vad som ska uppnås, snarare än att i detalj reglera hur resurser organiseras i praktiken. En alltför detaljerad reglering riskerar annars att leda till att resurser används mindre ändamålsenligt för att uppfylla formella krav.

Samtidigt vill Region Uppsala uppmärksamma att en alltför stor grad av lokal frihet i organisering och resursfördelning kan innebära risker för ojämlikhet. Rektors ansvar för elevhälsans sammansättning kan medföra variationer i tillgång och utformning mellan skolor. En annan risk för ojämlikhet är att det inom bristyrken inte kan ställas krav på relevant specialistkompetens hos sjuksköterska och läkare.

Elevhälsans medicinska uppdrag och vaccinationer

Region Uppsala vill uppmärksamma att betänkandet i begränsad utsträckning behandlar elevhälsans medicinska uppdrag, särskilt vad gäller vaccinationer.

Elevhälsan har en central roll i genomförandet av barnvaccinationsprogrammet och är en viktig aktör för att upprätthålla en hög och jämlik vaccinationstäckning. I en tid där vaccintveksamhet ökar och skillnader i vaccinationstäckning mellan grupper kvarstår, bedömer Region Uppsala att detta område behöver ges större utrymme i analys och förslag. Regionen ser ett behov av att elevhälsans roll i vaccinationsarbetet tydliggörs, att vaccinationsfrågor integreras mer strukturerat i hälsobesök samt att arbetet med att nå elever som av olika skäl inte följer vaccinationsprogrammet stärks.

En tydligare roll i vaccinationsarbetet kan bidra till både ökad kunskap hos individen och ett stärkt skydd mot smittsamma sjukdomar i befolkningen. Region Uppsala vill även framhålla behovet av att utveckla arbetet med uppföljning av vaccinationstäckning och att möjliggöra kompletterande vaccinationer inom elevhälsan inför övergången till vuxenlivet. En ökad kunskap hos unga om vilka

vaccinationer de har erhållit respektive saknar kan stärka den egna hälsan på lång sikt.

Samverkan och tidiga insatser

Region Uppsala ser positivt på förslaget om en samordnande funktion inom elevhälsan med ansvar för att stärka strukturen för samverkan mellan skola, hälso- och sjukvård, socialtjänst och andra aktörer.

Regionen bedömer också att en elevhälsa med ett tydligare ansvar för tidig upptäckt och tidiga insatser vid lättare psykiska besvär är en viktig utveckling, i linje med behovet av en väl fungerande första linje för barn och unga.

Ansvarsfördelning, mandat och konsekvenser

Region Uppsala vill uppmärksamma behovet av tydlighet i ansvarsfördelningen mellan elevhälsa och hälso- och sjukvård.

Det finns skrivningar i betänkandet som kan tolkas som att skolpsykologers roll i utredning och fastställande av intellektuell funktionsnedsättning (IF) förändras, och att ansvaret i ökad utsträckning kan komma att överföras till regionens hälso- och sjukvård. En sådan förändring skulle kunna medföra negativa konsekvenser, bland annat i form av ett ökat inflöde till habiliteringen, längre väntetider samt fördröjningar i elevers tillgång till underlag för beslut om skolform.

Region Uppsala bedömer därför att ansvarsfördelningen i detta avseende behöver tydliggöras och att konsekvenser för både elevhälsa och hälso- och sjukvård bör analyseras vidare. Det är även viktigt att beakta att ett utökat uppdrag för elevhälsan kan innebära behov av ökade resurser. Förändringar i ansvarsfördelning bör därför genomföras på ett sätt som inte leder till otydligheter eller oavsiktliga konsekvenser för regionens verksamheter.

Utredningen lyfter vikten av tvärprofessionellt arbete och elevhälsans roll i det förebyggande arbetet. Samtidigt bedömer Region Uppsala att det finns behov av att tydliggöra elevhälsans mandat att bidra till övergripande utveckling av lärmiljö och skolsituation, inte enbart genom insatser på individnivå. För att uppnå avsedd effekt är det viktigt att elevhälsan ges förutsättningar att arbeta med både individinriktade och strukturella faktorer som påverkar barn och ungas hälsa.

Region Uppsala vill även lyfta vikten av att vårdnadshavare inkluderas i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet, då deras roll är central för barns och ungas hälsa och utveckling.

Avslutande bedömning

Region Uppsala bedömer att förslagen i betänkandet i huvudsak är positiva och kan bidra till att stärka det förebyggande och hälsofrämjande arbetet för barn och unga. För att uppnå avsedd effekt är det dock viktigt att ansvarsfördelning, samverkan och konsekvenser för hälso- och sjukvården tydliggörs i det fortsatta arbetet.

För Region Uppsala

Helena Proos

Regionstyrelsens ordförande

Johan von Knorring

Regiondirektör